

Nr 8.

Ankom till riksdagens kansli den 28 maj 1938 kl. 12 m.

Utrikesutskottets utlåtande i anledning av väckt motion om nordiskt initiativ till mellanfolklig lösning av judarnas problem.

I en inom första kammaren väckt, till utrikesutskottet hänvisad motion, nr 218, av herr Lindhagen hemställes, att riksdagen ville hos Kungl. Maj:t begära initiativ till ett bemödande från Norden — eller åtminstone från Sverige — att efter internationell överenskommelse bidra till en human och definitiv lösning av judarnas problem genom befrämjande av 1) assimilation (sammansmältning) med deras omgivning och 2) kolonisation. Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionen.

Utskottet.

Utskottet vill erinra om att det under åren efter världskriget vidtagits olika åtgärder av internationell natur i samband med minoritetsskydd och flyktingehjälp, vilka avsett att hjälpa bl. a. judiska minoriteter och flyktingar. Vad beträffar skydd för minoriteter finnas som bekant i de efter världskrigets slut undertecknade fredsfördragen ävensom i särskilda minoritetraktater bestämmelser avseende skydd för vissa länders minoriteter med avseende å deras medborgerliga rättsställning, religion och språk. Den internationella flyktingeverksamheten är för närvarande koncentrerad till två organ under Nationernas förbunds auspicier, nämligen dels det internationella Nansen-institutet för flyktingar, dels ock kommissariatet för flyktingar från Tyskland. Nansen-institutets verksamhet omfattar ryska, armeniska m. fl. flyktingar ävensom vissa av flyktingarna från Saar-området. Såväl institutets som flyktingekommissariats verksamhet skola enligt beslut av Nationernas förbunds församling upphöra med utgången av år 1938. Förhandlingar pågå emellertid om en anordning, varigenom verksamheten till förmån för flyktingarna skall kunna fortsättas under förbundets ledning även efter 1938 års utgång. Vid Nationernas förbunds råds senaste möte beslöts sålunda att till förbundsmedlemmarna för yttrande överlämna en plan, enligt vilken hela flyktingeverksamheten skulle från och med sistnämnda års utgång koncentreras till en organisation, stående under ledning av en av förbundet utsedd kommissarie. Definitivt beslut i ärendet kommer att fattas av församlingen vid dess instundande möte. Kommissariatsverksamheten för flyktingar från Tyskland, som i särskilt stor utsträckning torde ha haft att befatta sig med judiska flyktingar, har därjämte av rådet vid dess senaste möte bemyndigats att utsträcka sin verksamhet att omfatta även flyktingar från Österrike. Därjämte kan nämnas, att Amerikas Förenta Staters regering nyligen hänvänt sig till ett stort antal regeringar med en förfrågan, huruvida de vore villiga att låta sig företrädas i en särskild kommitté för behandling av frågan

om flyktingar från Österrike och förmodligen även Tyskland. Ett stort antal regeringar, bl. a. den svenska, ha förklarat sig villiga att låta sig representeras i kommittén.

I detta sammanhang synes jämväl böra erinras om den möjlighet till emigration av judar, som särskilt under åren efter världskriget beretts i Palestina. Den 2 november 1917 utfärdade brittiska regeringen en offentlig förklaring, den s. k. Balfour-deklarationen, enligt vilken å ena sidan utlovades ett hem i Palestina åt den judiska nationen men å andra sidan uppställdes det villkoret, att någon åtgärd icke finge vidtagas, som kunde inkräkta på befintliga icke-judiska samhälligheters i Palestina civila eller religiösa rättigheter eller på de rättigheter och den politiska status, som judar åtnjöte i något annat land. Judebefolkningen i Palestina, som år 1922 uppskattades till omkring 80,000 personer, har därefter genom invandring i hög grad ökats, så att den år 1936 uppgick till omkring 370,000 personer, motsvarande 30 % av hela landets befolkning. De flesta immigranterna ha kommit från Polen, Sovjetunionen, Tyskland och Rumänien. På grund av de under år 1936 och åren därefter inträffade oroligheterna har emellertid den judiska invandringen begränsats. Samtidigt har av brittiska regeringen framförts ett förslag angående uppdelning av landet i tre delar, en judisk och en arabisk stat samt en mindre del, som skulle omfatta de heliga platserna och förbli under brittiskt mandat. Förslaget, som behandlats inom Nationernas förbund, är för närvarande föremål för ytterligare prövning av en av brittiska regeringen tillsatt särskild kommission.

Utskottet är övertygat om att svenska regeringen, även utan särskild anmodan från riksdagens sida, är beredd att efter förmåga verka för en human lösning av ifrågakvarande problem, i den mån en sådan kan vinnas genom internationellt samarbete.

Utskottet finner sig därför sakna anledning att förorda en riksdagsskrivelse i ämnet och hemställer,

att motionen I: 218 icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 27 maj 1938.

På utrikesutskottets vägnar:

ÖSTEN UNDEÉN.

Vid detta ärendes behandling ha närvarit:

från första kammaren: herrar *Undén*, *Hammar skjöld*, *Domö*, *Sam Larsson**, *Björns-son**, *Pauli* och *Ekman**; samt

från andra kammaren: herrar *Bagge*, *Närlinge*, *Lindqvist*, *Fast*, *Hallén* och *Lithander**.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.
